

İMAM CAFER SADIK'IN 1250 YIL ÖNCEKİ ÜTOPYASI: RIZA ŞEHİRİ

Aydınlık Gazetesi, 20 Mart 2017

Yıldırım Koç

Ülkemizde Thomas More'un **Ütopya** kitabı epeyce yaygın olarak biliniyor. Kitap ilk olarak 1516 yılında yayımlanmıştı. İngiltere'de emekçi sınıf ve tabakalar üzerinde en yoğun ve acımasız baskıların uygulandığı dönemde hakim sınıfların başbakanlık düzeyinde temsilcisi olan Thomas More'un bu yapıtı çok tartışılmıştı. Thomas More'un ortaklaşacı toplumu kölelerin sömürülmesine ve ezilmesine dayanıyordu.

Hakim sınıfların hizmetkarı Thomas More'dan yaklaşık 750 yıl önce yazılan bir ütopya (yeryüzünde yaratılan cennet) ise Ca'fer es-Sâdık'a veya Şîilerin 12 imamının beşincisi Cafer üs Sadık'a ait.

Esat Korkmaz'ın anlatımına göre, "Alevi inançlarının, bu kapsamda törenlerin, törenlerde izlenecek yolun, yöntemin açıklandığı erkânnamelerin en eskisi Cafer üs Sadık tarafından yazıldığı kabul edilen **Buyruk**'tur."

İmam Cafer 8 Aralık 765 tarihinde Abbasi Halifesi Ebu Cafer el-Mansur'un emriyle zehirletilerek öldürülmüş.

RIZA ŞEHİRİNDE YAŞAM

Sınıfsız ve sömürsüz bir dünya veya cenneti yeryüzünde yaratma hayali, umudu ve mücadelesi binlerce yıl önceye gidiyor. Rıza Şehri de bu anlatımların en eskilerinden biri.

Thomas More'un **Ütopya**'sında köleler vardı; İmam Cafer'in yeryüzü cennetinde baskı, sömürü, köle yok.

İmam Cafer'in Esat Korkmaz tarafından günümüz Türkçesine aktarılan **Buyruk** başlıklı kitabında "Rıza Şehri" ele alınıyor (Esat Korkmaz, **Yorumlu İmam Cafer Buyruğu**, Anahtar Kitaplar, İst., 2013, s.178-182).

Paranın olmadığı, rızayla herkesin herşeyi yapabildiği rıza kentindeki yaşama ilişkin bazı bölümleri aktarıyorum:

"Bir zamanlar bir sûfi dünyaya seyahate çıkar. Bir gün yolu, bir kente düşer. Bu kent, şimdiye değin gördüğü kentlere benzemiyordur. Sabah zamanı herkes işine gücüne gitmekte, sessizlik içinde yaşam sürmektedir. Kentin alışılmamış bir düzeni vardır. Sûfi kentin bu düzenini görünce şaşır kalır. Öyleki yaklaşıp birine birşey sormaya cesaret edemez. Karnı acıkmıştır. Kenti gezerken bir fırın görür. Ekmek almak için içeri girer. Fırıncıya para uzatarak ekmek ister. Ama fırıncı hayretle paraya bakar.

" 'Nedir bu? Biz bunu kaldırmak için yıllarca uğraştık, büyük savaşlar verdik. Anlaşılan sen rıza kentinden değilsin, dünyalı olmalısın,' der."

Fırıncı, sûfiyi görevlilere teslim eder. Ona, bu kentte para pul geçmediği anlatılır. Kentin ulularının toplandığı meclise götürürler. Sûfi, ihtişamlı bir binaya götürüleceğini sanır. Sessiz bir köşede küçük bir yapıya götürürler. Yerlere basit kilimler serilmiştir. Ak sakallı ulular, bağdaş kurmuş kentin sorunlarını tartışmaktadırlar.

ORTAKLAŞACI SADE YAŞAM

Sûfiyi kentte konuk ederler. Karnını doyururlar. "Burada para pul geçmez. Burası rıza kentidir. Rızalıkla her istediğini alır, her istediğini yaparsın," derler. Ayrıca da aylak oturmamasını, çalışmasını isterler.

Sûfi bir süre sonra bir kadınla tanışır. Onunla buluşmaya giderken, bir nar bahçesinden birkaç nar koparır. Bu arada aceleden bazı dalları da kırar. Kadın narları görünce şöyle der:

"Beni düşündüğün için sağ ol. Ama o bahçenin yerini, varlığını ben de biliyorum. Canım isteseydi gidip ben de alabilirdim. Şimdi benim canım istemiyor. Bu narlar burada boşuna çürüyecek. Başkalarının hakkını boşuna çürütmüş olacağız. Narları koparıırken bahçeye de büyük zarar vermişsin. Oysa daha dikkatli davranıp bahçeye zarar vermeyebilirdin. Burada senden kimse bir şey kaçırmıyor ki. Sen bu kente ayak uyduramazsın."

Sûfi rıza kentinden atılır.

Sınıfsız ve sömürsüz dünya mücadelemizde rıza kentini unutmayalım.